

Nr 43.

Av herrar **von Sydow** och **von Sneidern**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om löneroglering för befattningshavare vid tekniska högskolan.

I den mån vetenskapens landvinningar kommit att i allt större utsträckning tillgodogöras inom det mänskliga livets olika förhållanden, och särskilt sedan den tekniska vetenskapen lagt grunden till en starkt växande, länderna mellan konkurrerande industri, har man kommit till klar insikt om nödvändigheten att genom upprättandet av tekniska högskolor eller särskilda fakulteter, rikt försedda med understöd, inrikta den vetenskapliga forskningen på områden, som närmare ansluta sig till vetenskapens tillämpning, än vad fallet är vid de äldre universiteten, där i regel forskningen, enligt sakens natur, inriktas på speciella delar av det i regel vidsträckta ämnet.

I de anglosachsiska länderna har man valt utvägen att vid universiteten inrätta särskilda tekniska fakulteter. I andra länder däremot ha särskilda tekniska högskolor inrättats såsom härdar för forskningsarbetet inom tillämpad vetenskap.

Betydelsen av denna forskning har vuxit dag från dag. Den har öppnat nya vägar för industriell verksamhet och kraftigt bidragit att höja den mänskliga tillvaron upp på ett högre plan; den har även direkt återverkat på och starkt medverkat till utvecklingen av de vetenskaper vid universiteten, från vilka den haft sina rötter. De upptäckter och uppfinningar, resultatet av målmedveten forskargärning inom teknisk vetenskap, som under senaste decennier sett dagen, hava sålunda varit de nödvändiga hävstångerna och underlaget för den moderna fysikens utveckling.

Inom alla länder har man också insett den utomordentligt stora betydelsen av att de tekniska vetenskaperna lämnas rikligt materiellt underlag för att härigenom locka framstående begåvningar att ägna sig åt teknisk forskning, en forskning, som för sitt bedrivande kräver minst lika stor förutsättning beträffande vetenskaplig begåvning och intellektuell verksamhet som vetenskaperna vid våra universitet.

Också ha överallt de tekniska högskolornas professorer nu intagit minst samma ställning som professorerna vid resp. länders universitet. Så är förhållandet i Norge, Danmark, Finland, Tyskland, Österrike, Holland etc. I de anglosachsiska länderna, där de tekniska ämnena ofta äro hopförda till särskild fakultet inom universiteten, är förhållandet detsamma. Även

i Sverige, vars tekniska högskola nästa år kan fira 100-års minnet av sin tillkomst, ha sedan ålder professorerna intagit samma ställning, som de ordinarie professorerna vid våra universitet.

De sakkunniga, som senast haft att yttra sig om denna likställighet, nämligen högskolornas löneregleringskommitté, ha i sitt betänkande II i detta avseende yttrat följande:

»Kommittén vill till en början erinra om att enligt de för tekniska högskolan av Kungl. Maj:t den 8 april 1921 fastställda nya stadgarna (Svensk författningssamling nr 262) vid tillsättandet av professorsbefattning vid högskolan skola iakttagas samma former, som gälla för universitetet. Då tekniska högskolans professorer i avseende på vetenskaplig skicklighet synas vara likvärdiga med universitetsprofessorerna, och då de förras undervisningsskyldighet i avseende på timantal till och med överstiger de senares, synes kommittén ett bibehållande av den hittillsvarande likställigheten i avlöningshänseende mellan universitetens och högskolans professorer vara fullt berättigat.»

I förbigående må nämnas, att det ligger i sakens natur, att de tekniska professurerna för den, som ej är fullt inne i förhållandena, kunna skenbart synas hava mindre omfång än motsvarande professorer vid universitetet. Man måste dock göra klart för sig, att en professor i ett tekniskt ämne måste utom själva ämnets utformning i tekniskt hänseende fullt behärska det eller de grundläggande ämnen, vilka sammanhånga med detsamma.

För att återgå till utvecklingen särskilt inom vårt land må nämnas, att man jämförelsevis sent kommit till insikt om nödvändigheten av att upprätta professorer inom skilda tekniska områden. Först genom den organisation, som kom till stånd genom 1911 års riksdag, började förhållandena härutinnan att närma sig dem vid moderna utländska tekniska högskolor.

Såsom vidstående tablå utvisar, vilken omfattar 23 europeiska (bil. 1) tekniska högskolor, är det endast tre, nämligen Norges, Finlands och den mindre av de tyska högskolorna i Tjeckoslovakien, där antalet ämnen företrädda av professorer är mindre än i Sverige. I Finland saknas bergsvetenskaplig fakultet och i Brunn både skeppsbyggnads- och bergsavdelning.

I medeltal är antalet professorer vid dessa 23 högskolor 45; antalet professorer vid tekniska högskolan 34.

Vad som emellertid framför allt lagt hämsko på utvecklingen av vår tekniska högskola, har varit den hart när totala frånvaron av laboratorier och medel för bedrivande av experimentellt forskningsarbete. Genom inrättandet av nybyggnaderna vid Valhallavägen, vilka togos i bruk 1917 och 1921, har bristen på laboratorielokaler blivit avhjälpt för de flesta ämnen, men var det först genom det stora utrustningsanslaget, som tilldelades högskolan vid 1919 års riksdag och sedan fördelades på åren 1920, 1921 och 1922, som en verklig modern utrustning av laborato-

rierna kunde taga sin början. Det har åtminstone för högskolans lärare stått klart, att de av statsmakterna lämnade medlen avsåge att göra tekniska högskolan till en verklig härd för teknisk-vetenskaplig forskning och ej endast en fackutbildningsanstalt för ingenjörer. Högskolans professorer hava också med intensitet och entusiasm inriktat sig på de nya uppgifterna, vilka i främsta rummet krävde undervisningens omdaning genom införande av experimentella forskningsmetoder och laboratoriernas utrustning. Samtidigt härmed infördes fordran på självständigt examensarbete för varje avgående studerande, och har man sökt att redan från början hålla dessa examensarbeten på en hög vetenskaplig nivå samt inriktade på för teknikens utveckling viktiga uppgifter. Högskolans professorer, av vilka det övervägande flertalet vunnit anställning vid högskolan efter omorganisatio- nens trädande i kraft, hava sålunda i hög grad varit absorberade av inre omdaningsarbete under de sist förflutna åren. Det oaktat har den vetenskapliga produktionen i form av utgivna skrifter, vilken produktion ökat år från år, nu vuxit till ett aktningvärt omfång såsom framgår av bifogade förteckning (bil. 2) för det sist förflutna läroåret. Här må nämnas, att denna förteckning icke upptager sådana avhandlingar, vilka i form av examensarbeten utförts vid högskolan och som direkt eller efter senare verkställd komplettering befordrats till trycket.

Betänker man vidare, att inom de tekniska ämnena vetenskaplig produktion tar och måste till stor utsträckning taga andra former än utgivande av skrifter, torde man utan överdrift kunna anse högskolans vetenskapliga produktion redan nu ha det omfång, att den väl berättigar tekniska högskolans professorers jämställighet med universitetsprofessorerna.

Utan att begagna överord torde man dessutom kunna såsom ett erkänt faktum fastställa, att tekniska högskolan i avseende på vetenskaplig och gedigen utbildning av ingenjörer är en av de främsta i världen.

När statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet i proposition till årets riksdag med frångående av gammal hävd, med frångående från de sakkunniges bestämt uttalade åsikt, och utan att taga hänsyn till den likställighet i uppgiften beträffande vetenskaplig forskning, som det tydligen varit statsmakternas mening att åstadkomma mellan tekniska högskolan och universiteten, föreslagit, att tekniska högskolans professorer skola inordnas i en lägre ställning än universitetens, synes motiveringen i huvudsak stödja sig på följande yttrande:

»Universitetsprofessorerna äro vidare ej endast självständigt och för egen del vetenskapligt arbetande, deras uppgift är i lika hög grad att fostra och dana dem, som sedan gå ut såsom lärare och ledare av det vetenskapliga arbetet vid olika speciella fackhögskolor och vetenskapliga institutioner. Denna sistnämnda omständighet sätter utan tvivel universitetsprofessorn i en alldeles särskild ställning. Under ledningen av och samarbetet med de självständigt arbetande unga forskarne måste han städse vara i stark intellektuell verksamhet och alltjämt tillgodogöra sig sin veten-

skaps nyaste landvinningar. Någon full motsvarighet härutinnan torde icke finnas vid andra högskolor i landet. Det må vidare erinras om de högre universitetsexamina, som fordra av eleverna självständigt vetenskapligt arbete, och om de talrika doktorsavhandlingar, som se dagen vid våra universitet».

Om man jämför teknisk vetenskaplig forskning med den som bedrivs inom närbesläktade fakulteter vid våra universitet torde det vara uppenbart, vad som redan ovan framhållits, att det icke existerar någon skillnad i krav på vetenskaplig begåvning eller intellektuell verksamhet såsom förutsättning för vetenskaplig forskning inom dessa områden, varken i avseende på arten eller till graden.

Vidare torde den vetenskapliga produktion, som redan nu bedrivs av tekniska högskolans professorer under betungande förhållanden, nämligen jämsides med ett starkt utrustnings- och omdaningsarbete, väl berättiga till jämställighet med universitetsprofessorerna.

Vad som enligt statsrådet ställer universitetsprofessorerna i en särskild ställning skulle vara, att de bland sina uppgifter ha att fostra och dana dem, som sedan gå ut såsom lärare och ledare av det vetenskapliga arbetet vid olika speciella fackhögskolor och vetenskapliga institutioner. Under ledning av och samarbetet med de självständigt arbetande unga forskarne måste universitetsprofessorn städse vara i stark intellektuell verksamhet och alltjämt tillgodogöra sig sin vetenskaps landvinningar.

Vad det sista beträffar må framhållas, att utvecklingen inom de tekniska vetenskaperna i regel pågått och pågår med avsevärt större hastighet och intensitet än vad fallet är inom de vetenskaper, som representeras vid universiteten. Professorn i ett tekniskt ämne måste därför i minst lika hög grad vara i intellektuell verksamhet för att alltjämt kunna hålla jämna steg med sin vetenskaps utveckling. En eftergift i detta hänseende skulle mycket snart medföra, att tekniska högskolan ej längre skulle fylla sin uppgift och sjunka tillbaka gentemot utlandets tekniska högskolor. Därför ligger det stor vikt därpå, att högskoleprofessorerna verkligen få den ställning, att man kan förutse, att vetenskaplig begåvning lockas till högskolan. Någon skillnad i krav på vetenskaplig begåvning eller intellektuell verksamhet såsom förutsättning för vetenskaplig forskning vid teknisk högskola och vid universitet existerar ej.

Vidare må erinras om, att vad beträffar den av statsrådet nämnda uppgiften att utbilda vetenskapliga forskare, torde förhållandena ligga så, att denna uppgift i minst lika hög grad åligger tekniska högskolan som universiteten. Dels rekryteras nämligen ett mycket stort antal av högskolans professorer och övriga lärare av personer, vilka erhållit sin utbildning vid högskolan, dels inriktas redan nu undervisningsarbetet vid högskolan målmedvetet på att för teknikens och industriens behov utbilda forskningsingenjörer, varav behovet med teknikens allt starkare vetenskapliga betoning befinner sig i ständig ökning.

I regel torde också en större procent av de vid högskolan utexaminerade studerande få sin framtida verksamhet inriktad på vetenskaplig forskning, än vad fallet är vid universiteten.

Vi hålla före, att den uppgift en forskare på teknisk vetenskap har att fylla inom teknik och industri, måste ställas minst lika högt som undervisningskallet även på högskolestadiet, särskilt om man betänker den betydelse sådan forskning kan komma att få för höjandet av landets produktionsmöjligheter.

Det examensarbete, vilket varje ordinarie studerande för erhållande av avgångsexamen har att utföra, består i en självständig behandling av en uppgift vald av den studerande i samråd med vederbörande examinator. Dessa examensarbeten inriktas på för tekniken aktuella problem och hava redan nu i många fall lett till för tekniken viktiga resultat.

På grund av det stora antal examensarbeten, som varje professor i tekniska ämnen har att handleda, torde denna högskoleprofessorernas uppgift väl kunna jämföras med det intellektuella arbete, som på grund av doktorsavhandlingen tillkommer universitetsprofessorerna.

Vid bedömandet av den nu föreliggande löneregleringsfrågan måste man betänka, att löneregleringar ej återkomma annat än med längre tids mellanrum. Skulle nu tekniska högskolans professorer komma att ställas i en lägre grad än universitetsprofessorerna, kommer detta med all säkerhet att verka starkt hämmande på den utveckling av vår tekniska högskola, som statsmakterna efter allt att döma med klar blick för den tekniska forskningens betydelse för landet avsett att få till stånd. Det kan nämligen ej hjälpas, att huru stor entusiasmen för uppgiften än är hos högskolans professorer, skulle ett tillbakasättande av deras ställning komma att få en starkt deprimerande verkan; och detta särskilt vid denna tidpunkt när högskolans lärare ännu ej hunnit slutföra arbetet med högskolans omdaning i överensstämmelse med de principer, som ligga till grund för den år 1911 beslutade omorganisationen och med de resurser som av statsmakterna ställts till högskolans förfogande.

Vidare skulle ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition i avseende på professorernas ställning få en synnerligen menlig inverkan på den framtida rekryteringen av högskolans lärarekår.

De löner, som tillkomma en professor, äro även nu under depressionstid små i förhållande till dem, som en person med teknisk-vetenskaplig begåvning kan påräkna vid anställning inom industrien. Högskolans tekniska professorer stå härvidlag i samma ställning, som professorerna inom de juridiska och medicinska fakulteterna vid våra universitet, för vilka det även ifrågasatts högre löner än för andra fakulteters professorer just med hänsyn till rekryteringssvårigheter. Redan nu har det visat sig svårt och i vissa fall omöjligt, att med de avlöningsförmåner, som bjudas för en professorsbefattning kunna i konkurrens med industrien förvärva de bästa förmågorna inom teknisk vetenskaplig forskning. Att svårigheterna här-

vidlag skulle i framtiden bliva avsevärt större, därest icke blott avlöningarna icke höjas över de nuvarande, utan professorerna dessutom sättas i en lägre grad än vid våra universitet, ligger i öppen dag.

Även för förvärvandet av lärare inom de grundläggande ämnena föreligger liknande svårighet. Dessa lärare erhållas i direkt konkurrens med universitetet. Enbart den strängare undervisningen och den mer betungande examensbördan vid tekniska högskolan gör, att redan nu det ofta är svårt att förvärva lärare av den vetenskapliga ställning, som högskolans undervisning kräver. Skulle därtill komma lägre avlöning och lägre ställning än vid motsvarande professorer vid universitetet, komma högskolans professorer att, så snart tillfälle därtill gives, söka befordran till universitetet, och högskolans undervisning kommer på så sätt aldrig att i dessa ämnen få den stadga, som utgör den nödvändiga förutsättningen, för att tillräckligt solid grund skall erhållas såsom underlag för utbildningen av de studerande vid högskolan.

Av vad ovan framhållits framgår, att rättvisligen högskolans professorer i likhet med vad de sakkunnige, löneregleringskommittén, föreslagit, och vilket varit hävd här hemma och är gällande överallt i utlandet, böra likställas med universitetsprofessorerna.

Vidare har framhållits de vådor, som ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition i berörda hänseende skulle medföra för utbildningen av de studerande vid högskolan och för landets industri.

Emellertid kunde det tänkas, att en likställighet mellan högskolans professorer och universitetsprofessorerna finansiellt vore av så stor betydelse, att omsorgen om statens ekonomi skulle innebära tillräckliga skäl att ställa högskolans professorer i en lägre avlöningsklass, även om man ansåge, att de rättvisligen härvidlag borde jämföras.

En beräkning av avlöningarna till professorerna vid högskolan för budgetåret 1926—1927 enligt B 30 slutar på en summa av 383,200 kronor, varvid förutsatts att två av de fyra nu lediga professorerna bliva tillsatta före nästa budgetårs ingång, och de två övriga först efter budgetårets slut. Motsvarande belopp därest samma avlöningar skulle komma att gälla, som vid universitetet, skulle bli 424,000 kronor. Skillnaden mellan statens utgifter för tekniska högskolans professorskår skulle således i runt tal uppgå till 41,000 kronor; dyrtidstilläggen bliva nämligen i båda fallen desamma på grund av maximeringen.

I betraktande av de stora belopp, som statsmakterna med full förståelse för en modern teknisk högskolas stora betydelse för landets framtid, nedlagt på nybyggnader, laboratorier och utrustning, och med hänsyn till de medel, vilka årligen beviljas för högskolans drift, vore det dock en missriktad sparsamhet att för en så relativt liten summas skull och mot de skäl för likställighet, som ovan framförts, ställa tekniska högskolans professorer i en lägre ställning än universitetsprofessorerna. Det är nämligen först genom den personliga och andliga insatsen från högskolans

lärarekår, som de utlagda medlen kunna lämna det bästa resultat, och detta kan å andra sidan ej erhållas såvida ej högskolans professorer få den ställning, att man får möjlighet att såsom professorer vid högskolan kunna fästa de bästa förmågor landet kan uppvisa inom teknisk vetenskaplig forskning.

I anslutning till vad ovan blivit framhållet, få undertecknade hemställa, det riksdagen täcktes besluta,

att, med avslag på Kungl. Maj:ts proposition vad beträffar tekniska högskolans professorers uppförande i avlöningsklass B 30, dessa professorer i stället uppföras i samma löneklass, som professorerna vid rikets universitet och det karolinska medico-kirurgiska institutet, och att härför i högskolans stat måtte uppföras ett förslagsanslag på 398,000 kronor i stället för nu uppförda 386,000 kronor, samt att till bestridande av ålderstillägg åt tekniska högskolans professorer det å åttonde huvudtiteln N 1 för budgetåret 1926—1927 uppförda beloppet måtte ökas med 26,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1926.

Hjalmar von Sydow.

Axel von Sneidern.

Bilaga 1.

	Profes- sor	M Ma- skin- facket	S Skepps- bygg- nads- facket	E Elek- tro- teknik	V Väg- o. vatten- byggn- facket	A Arki- tektur	K Ke- miska facket	B Bergs- veten- skap	Allm. veten- skaper	Ekono- miska m. fl.	Summa	Totala sum- man
Stockholm.....	ord.	7	1	3	5	3	4	5	6	—	34	34
Trondhjem.....	ord.	5	2	4	4	5	4	2	4	1	31	31
Köpenhamn....	ord.	5	1	4	8	1	7	—	7	1	34	34
Helsingfors ...	ord.	6	1	3	4	3	3	—	4	1	25	25
Delft	ord.	10	3	4	6	10	6	4	16	4	63	68
	e. o.	1	—	—	1	—	2	1	—	—	5	
Zürich	ord.	7	—	3	5	4	5	—	12	4	40	40
Aachen	ord.	6	—	2	8	5	4	6	9	3	43	49
	e. o.	1	—	1	—	1	1	—	1	1	6	
Berlin	ord.	14	5	4	11	9	6	6	11	—	66	69
	e. o.	—	1	—	—	1	—	1	—	—	3	
Braunschweig	ord.	7	—	2	5	5	4	—	7	2	32	40
	e. o.	—	—	1	—	1	1	—	2	3	8	
Danzig	ord.	6	4	1	8	4	2	—	7	1	33	42
	e. o.	1	—	2	—	3	2	—	1	—	9	
Darmstadt....	ord.	8	—	3	6	6	5	—	10	1	39	45
	e. o.	—	1	1	—	2	—	—	2	—	6	
Hannover.....	ord.	8	—	3	9	6	5	—	7	2	40	42
	e. o.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	
Karlsruhe.....	ord.	8	—	3	7	5	3	—	7	2	35	38
	e. o.	—	—	—	—	1	2	—	—	—	3	
München.....	ord.	9	—	3	10	6	5	—	12	2	47	60
	e. o.	1	—	—	—	3	3	—	5	1	13	
Prag, tjeckisk	ord.	14	1	7	16	6	10	1	9	2	66	73
	e. o.	—	—	—	1	2	2	—	2	—	7	
» , tysk	ord.	8	—	2	6	5	7	—	5	3	36	41
	e. o.	—	—	1	1	1	—	—	1	1	5	
Brünn,tjeckisk	ord.	6	—	2	8	2	6	1	4	2	31	47
	e. o.	2	—	—	4	4	3	—	3	—	16	
» , tysk ...	ord.	5	—	2	8	3	4	—	2	1	25	29
	e. o.	—	—	1	—	1	1	—	1	—	4	
Wien	ord.	6	1	5	8	6	7	—	9	2	44	50
	e. o.	1	—	—	—	3	1	—	1	—	6	
Buda-Pest....	ord.	6	—	2	7	4	6	—	8	4	37	37
Lemberg.....	ord.	10	—	2	10	6	5	—	12	—	45	45
Warschau.....	ord.	8	1	5	6	8	5	—	4	—	37	55
	e. o.	4	—	1	1	3	3	—	5	1	18	

Bilaga 2.

Förteckning över skrifter, utgivna av högskolans lärare under tiden
1 juli 1924—30 juni 1925.

- Pettersson, Walfr.* Sammanställning av uppgifter om de svenska järnmalmsgruvornas nuvarande kapacitet och deras produktion under 1923, tillhörande »Sveriges järnmalmstillgångar och järnmalmsproduktion», föredrag vid Jernkontorets tekniska diskussionsmöte den 29 maj 1925. Jernkontorets Annaler 1925. »Tekniska diskussionsmötet i Jernkontoret den 29 maj 1925».
- Palmer, Wilh.* »Eine Aufstellung des periodischen Systems», Zeitschr. f. physikal. Chemie 110, s. 685—704.
»The electrochemical Industry in Sweden», The Mining Journal 146, s. 684, 701.
»Karbid», Nordisk Familjebok Bd 36, sp. 922—925.
»En ny uppställning av det periodiska systemet», Svensk Kemisk Tidskrift 37, 1—17.
»Den elektrokemiska industrien i Sverige». Teknisk Tidskrift, Avd. för kemi, 1925, s. 20—24.
- Fellenius, W.* Das Wasserbaulaboratorium der Technischen Hochschule in Stockholm. Ingår i »Die Wasserbaulaboratorien Europas» (Entwicklung, Aufgaben Ziele) Verlag V. D. I. (Verein Deutscher Ingenieure) 1926. 18 sid.
- Wahlman, L. I.* I publikationen »Engelbrektskyrkan», Wessmans förlag, huvuduppsatsen. 7 sidor text, 20 fotos, kvarto.
I publikationen »Svenskarne i Oslo» (Hj. Lyth) Cammermeyer, Oslo samt Svenska Kyrkans Diakonistyrelses Bokförlag, Stockholm, 7 sidor, stor oktav.
- Holmquist, P. J.* »Sur la formation de la mélanite dans les briques de silice des fours Martin». Geol. Fören:s Förhandlingar, Bd 47, H. 2, sid. 215—22.
»Nya synpunkter på fjällproblemen», Geol. Fören:s Förhandlingar, Bd 47, h. 2, sid. 181—202.
»Den s. k. granitgneisens problem», Geol. Fören:s Förh. Bd 47, h. 4, 10 sidor (under tryckning).
- Långsträckta malmformers bildningssätt. Tekn. Tidskrift, Bergsvet. 1924, häfte 19.
- Systemet $Al_2O_3 \cdot SiO_2$ och dess betydelse i keramiken, Svensk Kemisk Tidskrift, 1924.
Användningen av termerna struktur och textur i petrografen, Geologiska Föreningens Förhandlingar, 1924, häfte 6—7.
- Pleijel, H.* Induction and influence disturbances in parallel conducting systems, Part 1, 43 sidor.
The first World Power Conference. Sweden. Advanced Engineering Education in Sweden.
- Kreüger, H.* Undersökningar rörande byggnadskonstruktioners värmeisolerande förmåga (förf. tills. med Axel Eriksson), Ingenjörsvetenskapsakademiens Handlingar, nr 36.
Research into accoustic problems in buildings, Ingenjörsvetenskapsakademiens Handlingar, nr 38.
Konstruktion av radiotorn för Varbergs radiostation, Tekn. Tidskrift, Avd. för Väg- och vattenbyggnad, Dec. 1924.

- Kullgren, Carl.* Wird bei der Verbrennung des Kohlenstoffes zuerst Kohlenoxyd oder Kohlensäure gebildet? Das Gas- und Wasserfach 1924, häfte 17 och 30, 4 sid.
- Ändringen i lutens alkalitet under kokning av natron- och sulfatmassa. Teknisk Tidskrift, Allm. avdeln. 1925, häfte 22, 3 sid.
- Utredning rörande spritutbytet vid tillverkning av pressjäst, Enskilt förlag, 1925, 23 sid.
- Holmberg, Bror.* Om bornylxantogenamider (tills. m. W. Rosén). Sv. Kem. Tidskrift, Häftet 36, sid. 204—215 (1924).
- Nya ämnen ur rå träspirit. Sv. Kem. Tidskrift, Häftet 37, sid. 81 (1925).
- Destillationsförsök med bituminösa avlagringar från Höganäs (tills. m. F. Lagergren). I. V. A:s Handl. Häftet 41, sid. 5—55 (1925).
- Extraktionsförsök med bituminösa avlagringar från Höganäs (tills. m. E. Genberg). I. V. A:s Handl. Häftet 41, sid. 56—68 (1925).
- De bituminösa Höganäs-avlagringarnas förhållande till kemiska reagenser. (tills. med B. Strömberg) I. V. A:s Handl. Häfte 41, sid. 69—88 (1925).
- Nitroskiffersyrornas elementarsammansättning (tills. m. O. Billig). I. V. A:s Handl. Häftet 41, sid. 39—105.
- Hubendick, E.* Sadi Carnot. Teknisk Tidskrift. Allm. avd. Häfte 28 och 30, 1924.
- Statens centralfryshus i Hallsberg (tills. m. G. Lönn), Teknisk Tidskrift Avd. Mekanik. häfte 7 och 8 1924.
- Några på automobilens driftkostnader inverkan faktorer, Svenska Bryggareföreningens månadsblad. Häfte 11, 1924.
- Riktlinjer för serietillverkning av små och medelstora förbränningsmotorer. Tekn. Tidskrift. Mekanik, häfte 1, 1925.
- En svensk traktor för lantbruksändamål. Tekn. Tidskrift, Mekanik, häfte 1, 1925.
- En ny pentamotor, Svensk Motortidning, Häfte 8, 1925.
- Vägmotståndets inflytande på automobilers effekt och bränsleförbrukning. Tekn. Tidskrift, Väg- och vattenbyggnadskonst, Häfte 3, 1925.
- Provningresultat med en förbränningsmotor, system Hesselman. Teknisk Tidskrift, Mekanik, Häfte 4, 1925.
- Exempel till teknisk termodynamik, Alb. Bonniers förlag.
- Lindmark, T.* Gustaf Patrik de Lavals tekniska livsgärning, Teknisk Tidskrift, Allm. avdeln. 1924 samt i Ingenjörsvetenskapsakademiens handlingar n:o 37 10 spalter.
- Ångtekniken under år 1924. Teknisk Tidskrift, Mekanik, 1925, Häfte 5 2 spalter.
- Diverse rescensioner.
- Alm, E.* Beräkningsexempel i elektromaskinlära. Teknologernas Handelsförenings förlag. häfte 5:
»Enfasseriemotor».
- Övnings exempel till föreläsningkursen i elektromaskinlära. Teknologernas Handelsförenings förlag.
- Johansson, A.* Ved som martinugnsbränsle, Jernkontorets Annaler, 1924. 72 sidor.
- Leffler, J. A.* Från en resa i Österrike 1924. Teknisk Tidskrift. Bergsvetenskap, Häfte 3. 6 1/2 sid.
- Odén, S.* Ueber die Nassverkohlung des Torfes (tills. m. A. Unnerstad). Brennstoffchemie, Häfte 16. 1924.
- An Automatic and Continous Recording Balance, (tills. m. J. R. H. Coutts, E. M. Crowther o. B. A. Keen) Proc. Royal Society, A, Vol, 106, 1924.
- The Size Distribution of Particles in Soils and The Experimental Methods of obtaining them. Soil Science, Vol. XIX, n:o 1, 1925.

- Carlson, F.* Sur les fonetions entières, Comptes Rendus de l'Ac. des Sciences (Paris) t. 179.
- Fagerholm, E.* Sveriges höjdmätning, 244 sid. (tills. m. kapten O. Thufveson).
- Några nyare teodolitkonstruktioner, 8 sid. Svensk lantmäteritidskrift.
- Artilleriets geodetiska mätningar, 152 sid. (manuskriptupplaga).
- Det svensk-finska förbindelsenätet. Svensk lantmäteritidskrift. 10 sid.
- Borelius, G.* Fjärde jämförelsen mellan svenska riksprototypen för kilogrammet och mynt- och justeringsverkets huvudlikare (tills. m. T. Swenson), Vetenskapsakademiens Handlingar Bd 2 n:o 3. 14 sid.
- Fjärde jämförelsen mellan Sveriges meterprototyp och mynt- och justeringsverkets huvudlikare (tills. m. G. Höckert) Vetenskapsakademiens Handlingar, Bd 2, n:o 4, 9 sid.
- Die Elektrizitäts leitung in Mischkristallegierungen, Annalen der Physik, Bd 77. 29 sid.
- Afzelius, B. A.* Förslag till ny rörsarmapparat för masugnar (komm. utl. tills. m. M. Tigerschiöld) Jernkontorets Annaler, Häfte 5, 1925.
- Weibull, W.* Beräkning av kuggantalet i planetväxlar, Industritidningen Norden, Häfte 14, 1925.
- Bidrag till glidlagrets teori, Tekn. Tidskrift, häfte 20, 1925.
- Rossander, C.* The indirect lightning of a Lawn Tennis Court in Stockholm, Tidskr. »The Illuminating Engineer», Häfte 1, 1925.
- Nilsson, S.* De aktuella spörsmålen inom gjuteritekniken under 1924, Teknisk Tidskrift, 21 febr. 1925.
- De svenska gjuteriernas kupolugnar, Ingenjörsvetenskapsakademiens meddelanden, Tisells förlag, Häfte 42.
- Gjutningstemperaturer och avkylningsförhållanden vid framställning av tackjärnsgjutgoods, Gjuteriet Aug. 1924.
- Formsanden och dess användning, Gjuteriet Juli, 1925.
- Sondén, K.* Hälsovårdsnämndens laboratorier i Stockholm. Teknisk Tidskrift, Kemi 1924, sid. 53, 64.
- Kalkstensfiltrum till minskning av aggresiviteten hos vattenledningsvatten, särskilt sjö- och flodvatten. Teknisk Tidskrift, Kemi 1924, sid. 33.
- Några värmetekniska beteckningar och definitioner, Sv. Kem. Tidskrift 1924, sid. 128, 160.
- Hygienens stridsfronter, Hygien. Revy 1924.
- Djursholms vattenledningsvatten (tills. m. ing. John Bergström), Nord. Hyg. Tidskrift 1924, sid. 63.
- Bestämning av Kolsyra i konsumtionsvatten, Tekn. Tidskrift, Kemi 1925, sid. 9.
- Brännkorg för skräp. Nord. Hyg. Tidskr. 1925, sid. 160.
- Utjämningsströmmar. Tekn. Tidskrift, Väg- o. vattenbyggnad 1925, sid. 63.
- En uppsjöperiod i Mälaren i belysning av försök över utjämningsströmmar. Tekn. Tidskr. väg- o. vattenbyggnad sid. 368.
- Några vattenledningsgeografiska studier rörande Stockholm och dess omnejd. Sv. Stadsförb. Tidskr. 1925, s. 368.
- Wirgin, G.* Om väggohyra i smålägenheter, Ingenjörsvetenskapsakademiens meddelande nr 37 1924, Tisells tekn. förlag.
- Några nyare rön ifråga om smittosamma sjukdomars bekämpande vid krigsmakten, K. Krigsvetenskapsakad. handlingar och tidskrift 1924, häfte 11.
- Barthel, Chr.* Inverkan av mögelsvampar på mjölksyrebakteriernas utveckling. Nord. Hyg. Tidskrift Bd 5.

- Bidrag till frågan om stallgödselkvävet nitrifikation i åkerjorden IV. (tills. m. N. Bengtsson), Meddel. nr 269 från Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.
- Ystningsmjölkens halt av mjölksyrebakterier och ostmognadens hastighet. II. (tills. m. E. Haglund och E. Sandberg), Meddel. nr 270 från Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.
- Inverkan på växtligheten av träavfall (sågspån) i jorden (tills. m. H. G. Söderbaum), Meddel. nr 271 från Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.
- Philip, E.* »Några drag ur matematikens historia». Tekn. Tidskrift, häfte 17, 1925.
- Barthel, Chr.* The connection between the bacterial content of milk from which cheese is made, and the rapidity of ripening of the cheese (tills. m. E. Haglund), The World's Dairy Congress, Washington, U. S. A. Jordbakteriologisk forskning — mål och medel. Upsala Nya Tidning d. 2 dec. 1924.
- Hur verkar stallgödseln i åkerjorden? Svenskt Land, Nr 4, 1925.
- Nyare undersökningar rörande stallgödselkvävet utnyttjande i åkerjorden. Kungl. Lantbruksakademiens Handl. o. Tidskr. Bd 64, 1925.
- Bakteriekulturer för baljväxtodling. Flygblad nr 103 från Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.
- Ueber die Eigenreduktion der Milch. Arkiv für Kemi, Mineralogi och Geologi, Bd. 9 nr 19, 1925.
- Brisman, S.* Hur en nationalekonom betraktar världen. Bonniers förlag, Stockholm 1924.
- Tullproblemet enligt tull- och traktatkommitténs betänkande. National-ekonomiska föreningens förhandlingar, 1924.
- Prisnivån som självständig faktor i bytesekvationen. Ekonomisk Tidskrift, Häfte 2—3, 1925.
- Forsberg, E. A.* Om gränserna för uppfinningars patenterbarhet. Teknisk Tidskrift, nr 19, 1925.
- Davidsson, Wilh.* Några synpunkter beträffande sista tidens utveckling inom transporttekniken. Teknisk Tidskrift, mekanik, 1924, häfte 46, 12 sidor.
- Hertzberg, J.* De fotografiska kemikalierna, deras identifiering, prövning och användning. Andra omarbetade och tillökade upplagan, 247 sidor, Wahlström & Widstrands förlag.
- Internationella fotografiutställningen i Liljewalchs konsthall. Vetenskapliga avdelningen. Nord. Tidskrift för Fotografi nr 87, 7 sidor.
- Jos-Pe-förfarandet. En ny metod för framställning av färgbilder på papper. Nord. Tidskrift för Fotografi, Nr 89, 4 1/2 sid.
- Förvandling av negativ till positiv. Nord. Tidskrift för Fotografi, Nr 90, 4 1/2 sid.
- Omvändningsmetodens användning för framställning av duplikat- och förstora negativ. Nord. Tidskrift för Fotografi, Nr 91, 3 sidor.
- Pankromatisk kinematografi, Svensk Skolfilm och Bildningsfilm, Nr 3, 3 sidor.
- Pankromatisk fotografering med blixtljus. Nord. Tidskrift för Fotografi, Nr 92, 3 sid.
- Lages färgfotograferingsförfarande. Nord. Tidskrift för Fotografi, Nr 96, 4 sid.
- Kan norrskenet kinematograferas? Svensk Skolfilm, Nr 10, 3 sid.
- Luftfotografi. Nordisk Familjebok. Suppl. 2:a uppl. 2 spalt.
- Kinematografi. Nordisk Familjebok. Suppl. 2:a uppl. 9 spalt.

- Ahlberg, H.* Modern Swedish Architecture. Ernest Benn, Ltd, London.
 Moderne Swedische Architectur. Ernst Wasmuth, Berlin.
- Martin Olsson.* Restaureringsarbetena å Kalmar slott 1920—24. Meddel. från Kalmar läns fornminnesförening XIII. 13 sid.
 Restaureringsarbeten på Kalmar slott de senaste sjuttiofem åren. Byggmästaren 1925. Häfte 10, 8 sid.
 Artiklar i tidningar och Nord. Familjebok.
- Nordendahl, E.* Bostadsproduktionen i våra större städer, några synpunkter särskilt med hänsyn till Stockholm. Tidskriften Sunt Förnuft, Febr. 1925, 3 sid.
 Försöksvägen vid Braunschweig. Svenska Vägföreningens tidskrift, häfte 3, 1925, 6 sid.
 Trafikens fördelning mellan huvudvägar och bivägar. Referat av en trafikräkning i staten Maine i U. S. A. med tillämpning på svenska förhållanden. Svenska Vägföreningens tidskrift, häfte 4, 1925, 3 sid.
- Halden, B.* Något om Hälsinglands växtvärld. »I Hälsingebygd», utgiven av B. Kärrlander, Stockholm 1924.
 Märklig form av postglacial lermargel. Geol. Föreningens Förhandlingar 1925, Bd 47, häfte 1.
- Hasselrot, A.* Domar och utslag i patentmål. Arkiv för patentmönster och varumärkesskydd. Häfte 2—6, 1924.
 Om gränserna för patenterbarhet. Teknisk Tidskrift. Allm. Avd. nr 24, 1925.
- Zethelius, G.* Oljeeldning å krigsfartyg. Teknisk Tidskrift. Skeppsbyggnadskonst. Häfte 5, 1925.
- Öman, Erik.* Destillation och destillationsapparater. Teknologernas Handelsf. Förlag, 1924, 106 sid., 8 diagram.
 Destillation av vätskeblandningar. Sv. Kem. Tidskr., 1924, häfte 9.
 Torkning i vakuum. Tekn. Tidskr., Avd. f. Kemi, 1924, häfte 9.
 Destillation av svavelsyrighet i vattenlösning. Teknisk Tidskr., Avd. f. Kemi, 1924, häfte 11.
 Om sulfitecellulosas rödfärgning. Sv. Papperstidn., 1924, häfte 21 o. 22.
 Destillation av saltsyra och salpetersyra. Sv. Kemisk Tidskr. 1924, häfte 12.
 Sura ångor vid indunstning av svartlut, Sv. Papperstidn., 1925, häfte 1 o. 2.
 Jonreaktioner vid sulfitecellulosaprocessen, Sv. Papperstidn. 1925, häfte 4 o. 5.
 Destillationsapparater, speciellt olika typers värmekonsumtion. Ind. Tidn. Norden, 1925, häfte 12 och 13.
 Bestämning och beräkning av destillationskurvan för etylalk.-vatten. Tekn. Tidskr., Avd. f. Kemi, 1925, häfte 5.
 Om acidimetriska och alkalimetriska titreringar, Sv. Kem. Tidskr., 1925, häfte 5.
 Indikatorer för cellulosa-industrien, Sv. Papperstidn., 1925, häfte 9 och 10.
 Cellulosas kem. reaktionsförmåga och denna egenskaps betydelse vid papperslimning. Tekn. Tidskr., 1925, häfte 22.
- Nordström, H. F.* De senare årens utveckling av Kungl. Tekniska högskolans skeppsbyggnadslaboratorium och några resultat därifrån. Teknisk Tidskr., Skeppsbyggnadskonst, 1924, nr 10, 11 och 12, 15¹/₂ sid.
- Rosborg, Anders.* Hållfasthetslärans grunder, Kompendium, Teknologernas Handelsfören.
 Övnings exempel i hållfasthetslära, Teknologernas Handelsfören.
- Malmer, Ivar.* Byggnadsmaterial för flygplan, Teknisk Tidskr. n:o 36, 1924.
 Flettner's segelrotor. Svensk Motortidning, Nr 52, 1924.
 Flettnerrotorn, Tekn. Tidskrift, nr 3, 1925.

- Rotorfartyget och dess fysikaliska underlag, J. A. Lindblads Förlag, Upsala 1925.
- Undersökningar över vindtryckets storlek, I. V. A:s Handlingar (bilaga till Forssell: Byggnadsfrågans tekniska möjligheter).
- Lindhagen, Manne.* Förbränning och gasgenerering inom cellulosa-industrin. Några problem och erfarenheter från eldning med träavfall och från lustgenereringen vid sulfatfabriken. Svensk Trävarutidnings Jubileums-häfte Mars 1925. Ingenjörsvetenskapsakademiens meddelande, n:o 46, 1925.
- Kristensson, Robert.* Industribokföringens grunddrag, Teknologernas Handels-förening, Stockholm.
- Företags ekonomi som ekonomisk specialvetenskap, Tidskriften Ekonomen, n:o 4 o. 5.
- Lindhagen, Manne (forts).* Energikostnad vid kraftanläggningar med värmemotorer, Sv. Elektriciteitsverksföreningens handlingar 1925 n:o 15 samt Teknisk Tidskrift: Elektroteknik, 1925, n:r 8, sid. 129.
- Berger, Fritz W.* Riktning av schakt och orter i en gruva. Tekn. Tidskrift, 1924, häfte 32, Bergsvet. 8.
- Inre avskärning medelst observation av 3 kända punkter, Jernkontorets Annaler för år 1924. Sid. 550—554.
- Langlet, F.* Svensk fickhandbok för Ingenjörer, 4:e uppl. A. B. Chelius & Co. Kort handledning i kroking, 2:a uppl., A. B. Chelius & Co.
- Roth, Ansgar.* Tideräkningen och almanackan, Tidens Kalender 1925, Tidens förlag, 1924 sid. 41—51.
- Några blad ur almanackans historia, Svenska Kalendern 1925, Almquist & Wicksell, Uppsala 1924, sid. 258—266.
- Kosmos och Kaos. En astrofysisk översikt. Svenska Dagbladets Årsbok, Årg. 2, Almquist & Wicksell, Uppsala, 1925, sid. 89—93.
- Den totala solförmörkelsen i Sverige den 29 juni 1927. Populär Astronomisk Tidskrift, Årg. VI, Stockholm 1925, sid. 49—57.
- En idealisk kylmaskin. Vetenskapen och Livet, Årg. X, 1925, Hugo Geber, sid. 237—242.
- Stjärnhimlen 1925. Månadsöversikter i Vetenskapen och Livet. Årg. X, 1925, Hugo Geber, sid. 55—58, 115—118, 189—191, 253—256, 317—320, 365—368.
- Dahllöf, G.* Förslag till utvidgning av Varbergs vattenledningsverk. Boktryckeribolaget, Varberg, 1925.
- Eriksson, Axel.* Undersökningar rörande byggnadskonstruktioners värmeisoleringsförmåga II. Ingenjörsvetenskapsakademiens Handlingar, N:o 36 (tills. m. prof. H. Kreüger).
- Utredning rörande materialåtgången vid blandning av betong. Meddelande n:o 3 från K. Tekn. Högskolans byggnadstekniska institution, Byggmästaren, 1924 (tills. m. prof. H. Kreüger).
- Den tekniska utvecklingen och byggnadskonsten. Örebro Tekniska för- enings 50-års skrift 1925.
- Rumsuppvärmning från köksspisen. Byggmästaren, N:o 5, 1925.
- Bäckström, H.* Kamerakonst och kamerakonster. Wahlström & Widstrands förlag.
- Samlingar till kamerans och fotografiens svenska historia XVIII: L. J. Benzelstjernas senare verksamhet som daguerreotypist. Nordisk Tid- skrift för Fotografi, 1924, sid. 167—170.
- Samlingar etc. XIX: Pappersnegativens användning i stockholmska ateljéer under 1850-talet. Nordiskt Tidskrift för Fotografi, 1925, sid. 50—53.

- Samlingar etc. XX: En svensk fotografisk tillämpning för registreringsändamål från år 1832. Nordisk Tidskrift för fotografi, 1925, sid. 70—73.
- Samlingar etc. XXI: Kollodiumnegativets införande inom stockholmsfotografien. Nordisk Tidskrift för Fotografi, 1925, majhäftet.
- Om metallotypier framställda enligt M. U. Schoops metalliseringsmetod. Nordisk Tidskrift för Fotografi, 1924, sid. 100—101.
- En experimentell framställning av Coulombs lag för magnetismen. Tidskrift för elementär matematik, fysik och kemi, 8 ärg. 1924—1925, sid. 109—114.
- Lindquist, E.* Om konstantbestämning av hydrometriska flyglar. Teknisk Tidskrift 1924, Mekanik, häfte 10, 3 spalter.
- Några amerikanska resultat från vattenmängdsbestämningar medelst s. k. elektrokemiska metoder. Teknisk Tidskrift 1925, mekanik, häfte 3, 4 spalter.
- Om modellregler eller likformighetssatser vid vattenbyggnadstekniska försök. Teknisk Tidskrift 1925 häfte 30, 34 och 43. 18 spalter.
- Mossberg, R.* Beräkning av bärande balkar inom husbyggnader, Byggmästaren, 2 sid.
- Testing of Cement on the Building Site. The Structural Engineer, London, häfte 12, 5 sid.
- Sundahl, E.* Tre livsmedelsbutiker. Svenska Slöjdföreningens tidskrift, häfte 6, 1924.
- Sandströmska skolan. Byggmästaren, häfte 7, 1925.
- Lindquist, K. W. H.* Kombinerat avloppssystem med begränsad regnvattenavledning. Teknisk Tidskrift, Väg- och vattenbyggnad, 1925, häfte 5.
- Mätarsystemets inverkan på vattenförbrukningen för hushållsändamål. Teknisk Tidskrift väg- och vattenbyggnad, häfte 11.
- von Seth, R.* Om vanadinens förekomst i järnmalmer, dess förhållande vid de järnmetallurgiska processerna samt möjligheterna för dess tillgodogörande. Jernkontorets Annaler, 1924, häfte 11.
- Ueber die Möglichkeiten das Vanadin aus den vanadinhaltigen Eisenerzen zu gewinnen. Metall und Erz. 1925, häfte 10.
- Braune, Hj.* Die Zyanbildung beim Hochofenprozess. Stahl und Eisen 16 april 1925, 45 Jahrg. n:o 16.
- Cyanbildning vid masugnsprocessen. Industritidningen Norden, 29 okt. 1924, Ärg. 1924, n:o 44.
- Valberg, E.* Recension av D. T. V. avd. Grafostatik och inverkan av rörliga kraftsystem. Tidn. Byggnadsvärlden 1925, n:o 31.
- von Seth, R.* Utvecklingen av metoderna för syrebestämning i järn under de senaste åren. Jernkontorets Annaler 1925, sid. 320—31.
- Vanadin in Iron Ores and Its Extraction. Engineering and Mining Journal-Press 1925, Vol. 120, sid. 51—56.
- Håkansson, Hilding.* Ljungströms luftförvärmare, Svenska Bryggareföreningens Månadsblad, 1924, n:o 9.
- Johansson, C. Hugo.* Die termische Ausdehnung einiger Mischkristallreihen. Annalen der Physik, Bd. 76, sid. 445, 1925.
- Dalgren, Fredrik.* Om kedjeledning, Aseas Tidning, n:o 1, Jan. 1925.
- Om de elektriska måttenheterna, Radioamatören n:o 3, mars 1925.
- Om inkoppling av faskompenserande kondensatorer på krafttransformatorer i högspänningsnät, Teknisk Tidskrift, Elektroteknik n:o 4, april 1925.
- Elektrodynamiska krafter hos strömförande ställverksskenor. Teknisk Tidskrift, Elektroteknik n:o 7, juli 1925.
- Transformer Windings, The Electrician, London, n:o 2461, juli 1925.

- Mörtsell, Sture.* Ett nytt krossningsmedium för kulkvarnar, T. T. Kemi och Berg, n:o 11, nov. 1924.
Egentlig viktbestämning såsom driftsanalys vid anrikningsverk, J. K. A. 1924, n:o 11.
Supersending Chemical Analysis by Specific Gravity Tests, Eng. a. Min. Jour.-Press. Vol. 119, n:o 18.
- Holmquist, Werner.* Platotrimetyler-bistioglykolat och dess derivat, Gradualavhandling, Uppsala, Håkan Ohlssons boktryckeri, Lund.
- Werner, Donovan.* A simple method of obtaining the size distribution of particles in soils and precipitates, (Transactions of the Faraday Society, n:o 62, Vol. XXI, Part 2).
- Linde, J. O.* Röntgenographische Bestimmung der Atomanordnung bei den Mischkristallreihen Au-Cu und PdCu, von C. H. Johansson und J. O. Linde. Annalen der Physik, nov.-dec. 1925.